

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนก่อนและหลังได้รับเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
3. แนวคิดเกี่ยวกับนักการเมืองท้องถิ่น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองในครั้งนี้ อาจศึกษาได้จากแนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเชิงการตอบโต้หลากหลายรูปแบบ นอกจากนั้น ยังสามารถใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งมาอธิบายปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.1 ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ในสังคมมนุษย์นั้น ย่อมมีการติดต่อสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ ที่หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะบุคคลต่อบุคคล หรือระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งในแง่ของสังคมวิทยา เรียกว่า เป็นกระบวนการของการปะทะสังสรรค์หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคมว่าเป็นการกระทำที่โต้ตอบกัน โดยคู่กรณีคำนึงถึงความคาดหวังของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นหลักปฏิบัติ ซึ่งความคาดหวังต่าง ๆ อาจเกิดจากการเอา

ปทัสถานไปใช้ในการปรับสถานการณ์ต่าง ๆ วางกำหนดแบบแผนและพฤติกรรมต่าง ๆ ย่อมเริ่มต้นด้วยสถานการณ์ที่กำหนดโดยสังคม สังคมกำหนดสถานการณ์ไว้สำหรับความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทุกอย่าง การปฏิสัมพันธ์หรือการปะทะสังสรรค์กันย่อมอาศัยการติดต่อกันโดยทางสัมผัสหรือการรับรู้ การติดต่อระหว่างบุคคลนั้น จะต้องทำให้เกิดความเข้าใจความหมายซึ่งกันและกัน การปฏิสัมพันธ์จึงมีลักษณะเป็นการสื่อสาร เช่นเดียวกับสภา ชาติกฤษชัย (2522) ได้

พูดถึงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมว่าเป็นการโต้ตอบสัมพันธ์ทางสังคม กล่าวคือ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นกระบวนการที่บุคคลสองคนหรือมากกว่า มีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทางสังคม เกิดความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน เกิดการใช้สัญลักษณ์ อันได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนอกาภิปริยาท่าทางต่าง ๆ และจากสัญลักษณ์ที่เองทำให้มนุษย์เข้าใจซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดสังคมมนุษย์ขึ้นมา ซึ่งณรงค์ เส็งประชา (2532) ได้กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่งแสดงกิริยาอาการเพื่อตอบสนองอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น การยิ้มตอบเพื่อน การกระทำต่อกันของมนุษย์ ซึ่งไม่มีรูปแบบตายตัว และจะเกิดขึ้นเมื่อทั้งสองฝ่ายเข้าใจความหมายของสิ่งที่ใช้ซึ่งกันและกัน ในขณะที่ อุทัย หิรัญโต (2519) ได้อธิบายความหมายของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมว่า การที่มนุษย์ตั้งแต่สองคนหรือมากกว่า ได้มีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือ การเร้าและตอบสนองและจากการที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นพวกนี้เอง ทำให้ตลอดชีวิตจึงต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคนอื่นจึงเป็นความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นกระบวนการติดต่อสัมพันธ์กันทำให้เกิดการถ่ายทอดแนวความคิด การเรียนรู้ การเลียนแบบ การมีอิทธิพลเหนือกว่ากัน การเชื่อฟัง การต่อต้าน การแข่งขัน การปรับตัว การร่วมมือ ฯลฯ ซึ่งเป็นระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม และหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามปรากฏการณ์ทางสังคม

นอกจากนั้น อุทัย หิรัญโต ยังได้กล่าวถึงลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางอีกว่า ในลักษณะของการปฏิสัมพันธ์สามารถแยกออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ รูปแบบธรรมชาติ ซึ่งลักษณะแบบธรรมชาติมีความเชื่อกันว่า เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิสัมพันธ์ หรือที่เรียกกันว่า ปฏิสัมพันธ์โดยบังเอิญไม่มีการนัดหมายมาก่อน และการปฏิสัมพันธ์ประเภทนี้ จะไม่มีการเลือกสถานที่ ทุกสถานที่ที่สามารถปฏิสัมพันธ์ได้และการพูดคุยจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป แต่จะมีการผสมผสานประเด็นปัญหาบ้าง แต่ไม่ได้มุ่งเน้นหาคำตอบที่แท้จริงเป็นการพูดคุยเพื่อแสดงความคิดเห็นเสียมากกว่า ในลักษณะนี้บุคคลแต่ละคนสามารถออกความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ รูปแบบที่สองคือแบบกึ่งทางการ ในลักษณะนี้จะมีลักษณะคล้าย ๆ กับแบบธรรมชาติ คือ เป็นการพบเจอโดยบังเอิญของบุคคลกับบุคคล หรือจะเป็นลักษณะคุยกันเป็นกลุ่มย่อยก็ได้ แต่จะไม่มีการนัดเจอกัน ซึ่งอาจจะเจอกันตามศาลา วัด ร้านอาหาร แต่ในลักษณะของการพูดคุยแรก ๆ อาจมีลักษณะเป็นธรรมชาติ แต่เนื่องจากประเด็นหรือปัญหาที่คุยจะต้องได้รับการแก้ไข และเนื่องจากมีผู้ได้รับผลกระทบหลาย ๆ ฝ่าย การพูดคุยจึงค่อนข้างเป็นทางการเพื่อหาแนวทางการจัดการที่ชัดเจน โดยในลักษณะนี้ ส่วนมากจะมีผู้นำในการชี้เข้าไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง และต้องเป็นผู้ชักจูงเพื่อที่จะแก้ประเด็นปัญหานั้น ๆ และรูปแบบสุดท้าย คือ แบบทางการ

เป็นลักษณะที่มีแบบแผนมีการเตรียมแผนการในการปฏิสัมพันธ์มาแล้วล่วงหน้าเพื่อจัดการกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นการประชุมร่วมกันของผู้นำต่าง ๆ ซึ่งเนื้อหาของการประชุมค่อนข้างเข้มข้น และต้องเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไขโดยด่วน ซึ่งมีผลกระทบกับหลาย ๆ ฝ่าย หรือเป็นแผนที่มีการจัดการที่ใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน บางครั้งจะมีบุคคลที่ไม่ได้รับผลกระทบเข้าร่วมปฏิสัมพันธ์ ซึ่งบุคคลนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา นั้น หรือเป็นผู้ที่เคยพบเจอกับประเด็นปัญหานั้นมาก่อน ปฏิสัมพันธ์ลักษณะนี้จะมีประธานเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปฏิสัมพันธ์ โดยประธานจะเป็นผู้มีความรู้ หรือเป็นผู้อาวุโสที่สุดในกลุ่ม และจะเป็นผู้ชี้แนะให้บุคคลอื่นแสดงปฏิสัมพันธ์ออกมา

ณรงค์ บุญสวยขวัญ (2550) ได้กล่าวถึงรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองภาคพลเมือง หรือการเมือง ภาคประชาชน หรือประชาสังคม กับการเมืองเชิงสถาบัน หรือรัฐ หรือราชการ ว่ามี 2 รูปแบบ รูปแบบแรก คือ รูปแบบเชิงบวกปฏิสัมพันธ์เชิงประสานกับรับหรือราชการ รูปแบบที่สอง คือ รูปแบบเชิงลบหรือปฏิสัมพันธ์เชิงปะทะกับรับหรือราชการ โดยรูปแบบเชิงบวกหรือปฏิสัมพันธ์เชิงประสานกับรับหรือราชการ เป็นรูปแบบการเคลื่อนไหวทางหวานหรือการเมืองแบบเย็นเป็นการเคลื่อนไหวสนับสนุนกิจกรรมหรือการดำเนินที่ริเริ่มโดยภาคราชการหรือรัฐ ในบางกิจกรรมเป็นลักษณะของการที่ประชาชนไปร่วมเสริมกิจกรรมของรัฐหรือราชการตามปรารถนาของรัฐ ในขณะที่เป็นกิจกรรมริเริ่มโดยประชาชนเอง ไปทำแทนราชการ แต่ราชการหรือรัฐยินยอม เพราะเสริมบทบาทภารกิจรัฐที่ไม่อาจปฏิบัติงานได้ เช่น กลุ่มอาสาสมัครที่ช่วยราชการในการร่วมกู้ภัย หรือกลุ่มประชาชนที่พยายามสร้างองค์การการเงินเพื่อเป็นแหล่งการเงินของชุมชน ในนาม กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์ธนาคารหมู่บ้าน หรือกลุ่มทางสังคมที่เน้นการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม กลุ่มทางสังคมที่เน้นสุขภาพอนามัย เหล่านี้เป็นต้น สำหรับในสังคมการเมืองไทยนั้น พบว่ารูปแบบที่ปรากฏช่วงทศวรรษ 2540 หลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น ประชามติ ประชาพิจารณ์ การอภิปรายสาธารณะ การริเริ่มกฎหมายโดยประชาชน ประชาคม ส่วนรูปแบบที่สอง คือ รูปแบบเชิงลบหรือรูปแบบปฏิสัมพันธ์เชิงปะทะกับรับหรือราชการ รูปแบบเชิงลบ หรือรูปแบบปฏิสัมพันธ์เชิงปะทะกับรับหรือราชการคือรูปแบบการกระทำหรือการเคลื่อนไหวที่ไม่เป็นไปตามที่รัฐหรืออำนาจการเมืองกำหนดขึ้น จึงเป็นรูปแบบปฏิสัมพันธ์ที่เร่าร้อน เพราะตอบโต้ในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับกฎหมาย นโยบาย กิจกรรมหรือแนวทางของรับ ซึ่งรูปแบบเชิงลบที่ปรากฏโดยทั่วไป ได้แก่ การก่อการจลาจล การต่อต้าน การลอบสังหารหรือผู้ปกครอง การเป็นขบถต่อผู้เก็บภาษี การไม่ไปออกเสียง การนัดหยุดงาน การชุมนุมประท้วง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า แนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สะท้อนให้เห็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม โดยที่ฝ่ายหนึ่งแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งจะแสดงพฤติกรรมที่เป็นการโต้ตอบในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งเช่นเดียวกัน ซึ่งลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมดังกล่าวนี้ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างมีการแสดงพฤติกรรมในลักษณะการโต้ตอบในทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง

1.2 ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองว่าด้วยการเลือกตั้ง

ในสังคมสมัยใหม่ ประชาธิปไตยในฐานะระบอบการปกครองที่ยอมรับในอำนาจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการทางการเมือง อาจจำแนกรูปแบบออกได้ขอประชาธิปไตยออกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกันคือประชาธิปไตยทางตรง ซึ่งเป็นการลักษณะของการปกครองที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมมีเสียงในการปกครองโดยตรงในกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารประเทศได้โดยตรง ในรูปของการรวมกลุ่มกันชุมนุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องการเมือง ซึ่งพบเห็นได้บางรัฐเล็ก ๆ ในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน หรือย้อนหลังลงไปถึงยุคนครรัฐกรีกโบราณ ที่ได้รับการกล่าวอ้างถึงในฐานะต้นแบบแห่งประชาธิปไตยทางตรง แต่ด้วยข้อจำกัดของสังคมสมัยใหม่ ทั้งในเชิงโครงสร้างความสลับซับซ้อนของสังคมและปริมาณคนในสังคมที่มากขึ้น ประชาชนทุกคนจึงไม่อาจสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้ทั้งหมด ทั้งยังเป็นการยากลำบากในทางปฏิบัติที่จะสร้างกลไกรองรับการแสดงส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนทั้งหมดในสังคม ได้อย่างรัดกุม จึงได้เกิดรูปแบบของประชาธิปไตยอีกประเภทหนึ่งคือประชาธิปไตยโดยการใช้อำนาจทางอ้อมของประชาชนผ่านผู้แทน เพื่อใช้อำนาจทางการเมืองการปกครองไม่ว่าจะผ่านระบบรัฐสภาหรือไม่ก็ตาม

ในบรรดากระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนในการใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชนนั้น เป็นที่ยอมรับว่าการเลือกตั้ง เป็นรูปแบบพื้นฐานที่เหมาะสมที่สุดภายใต้รูปแบบอันหลากหลายของการให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชน การเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สะท้อนแสดงออกซึ่งเจตจำนง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการส่งบุคคลหรือคณะบุคคลเชิงกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์และแนวนโยบายในการใช้อำนาจอันสอดคล้องกับความต้องการของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด รวมตลอดจนถึงการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นองค์รวมและ

ท้ายที่สุดคือการสร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่คน ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญและเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถแสวงหาทางเลือกในการปกครองและสนองความต้องการของเขาเอง พิจารณาในทางทฤษฎี การเลือกตั้งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการเมือง ที่เป็นพื้นฐานของการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญอันหนึ่งว่าในช่วงเวลาหนึ่ง คณะบุคคลใครจะได้ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ และประเทศจะเป็นไปในแนวทางใดก็ด้วยความเห็นชอบหรือฉันทานุมัติของประชาชนส่วนใหญ่จากกระบวนการเลือกตั้ง

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนในปัจจุบันมีปรากฏให้เห็นอย่างน้อยสองระดับด้วย คือ การเลือกตั้งระดับชาติ ซึ่งได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และการเลือกระดับท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 รูปแบบ ได้แก่ อบต. เทศบาล อบจ. เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร

เพื่อทำความเข้าใจกับแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ชัดเจนขึ้น จึงขอนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.2.1 ความหมายของการเลือกตั้ง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ว่าหมายถึง การเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนตน กรณีต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น

กรมตททองธรรมชาติ (2540) ได้กล่าวถึงการเลือกตั้งว่าเป็นกระบวนการทางการเมือง ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการออกไปเลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็นกลไกซึ่งแสดงเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำ หรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน

วิสุทธิ โปธิแท่น (2524) ที่ได้ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่าการเลือกตั้งหมายถึง การที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากหลายๆ คน หรือจาก

บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง หรือบัญชีจำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลายๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการ อันหนึ่งอันใดแทนตน ความหมายเช่นนี้เห็นได้ว่าได้จำแนกประเภทของการเลือกตั้งไปและแบ่งปรัชญาแนวคิดการเลือกตั้ง ไว้ในตัว

1.2.2 ความสำคัญของการเลือกตั้ง

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2539) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเลือกตั้งซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การเลือกตั้งเป็นขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองการปกครอง เพราะเป็นวิธีการใช้อำนาจทางการเมือง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เริ่มขึ้นจากการขัดแย้งไม่ตกลงกันทางการเมือง และพยายามที่จะแก้ไขข้อขัดแย้งนั้นเพื่อสามารถนำไปสู่การตกลงและยินยอมได้ในที่สุด เป็นที่ยอมรับกันในระบอบประชาธิปไตยโดยอำนาจสูงสุด ในการปกครองของรัฐเป็นของประชาชน หรือมีมาจากประชาชนองค์กรทางการเมืองประกอบไปด้วยบุคคลจำนวนหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามา และถือว่าได้รับการมอบหมายหรือไว้วางใจให้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งปวงชน

2. การเลือกตั้งจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของประเทศ มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในความสามารถของตนเองและเพื่อนมนุษย์ว่าสามารถตัดสินใจเลือกรัฐบาล-เลือกรูปแบบการปกครอง วิธีดำเนินการปกครอง ระบบเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ของตนเองได้ การเลือกตั้งจะนำไปสู่ความพยายามของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกระทำของรัฐบาล บังคับเหล่านี้จะช่วยให้มีการบูรณาการภายในระบบการเมืองของชาติ และระดมประชาชนเข้าร่วมในระบบการเมืองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

3. การแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและการยอมรับหรือไม่ยอมรับความชอบธรรมในสิทธิและอำนาจของผู้ปกครอง ประชาชนอาจแสดงออกได้หลายวิธีในระบบการเมืองการปกครองในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นระบบเสรีประชาธิปไตยหรือระบบประชาธิปไตยของปวงชนทางหนึ่งที่ประชาชนแสดงออกก็โดยการเลือกตั้งเพื่อแสวงหาความชอบธรรมในอำนาจปกครองให้แทน อย่างไรก็ตามก็ควรปกครองโดยวิธีนี้อาจไม่เป็นประชาธิปไตยได้หากกฎหมายเลือกตั้งของรัฐนั้นๆ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งให้เป็นทางจำกัดสิทธิผู้ออกเสียงเลือกตั้งและผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งจนเกินไป

4. สิทธิเลือกตั้งของประชาชนจะเป็นการแสดงออกซึ่งสิทธิที่จะคัดค้าน หมายถึง นักการเมืองที่ประชาชนเลือกตั้งเข้าปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองแทนประชาชน ไม่ว่าจะ

จะในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐมนตรีก็ตามถ้าปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ มุ่งแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง ขาดความสำนึกที่จะพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมอย่างแท้จริง ประชาชนย่อมมีสิทธิโดยสมบูรณ์ที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรายอื่นที่น่าเชื่อว่าจะเป็นนักการเมืองที่ประชาชนให้ความเชื่อถือแทนนักการเมืองหน้าเก่าที่ขาดความรับผิดชอบต่อประชาชน แต่ผลดังกล่าวจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยมีความรับผิดชอบไม่เห็นแก่เอามิสลินข้าง นำเอาผลงานและอดีตต่างๆของนักการเมืองผู้อาสาสมัครมาประกอบการพิจารณาตัดสินเลือกตั้งของประชาชน เป็นการแสดงออกซึ่งสิทธิจะคัดค้าน ซึ่งเป็นหลักการอันเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการเมืองระบอบประชาธิปไตย

1.2.3 กระบวนการหาเสียงเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

สมบัติ จันทร์วงศ์ (2529) ศึกษากระบวนการเลือกตั้ง พบว่า ขั้นตอนการหาเสียงเลือกตั้งนั้นจะให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมตัวรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นักการเมืองที่มีประสบการณ์และความชำนาญทางการเมืองจะต้องเตรียมการวางแผนหาเสียงล่วงหน้าอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะเป็นช่วงที่มีการยุบสภา หรือสภามหาชวาระแล้ว หรือไม่ การเตรียมการเพื่อการรณรงค์หาเสียง ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนหาเสียงระยะยาว ผู้ที่ต้องการจะได้รับเลือกตั้งจะต้องคิดอยู่ตลอดเวลาการหาเสียงอย่างเป็นทางการ เป็นเพียงการหาเสียงพิเศษเพิ่มเติมจากที่ต้องกระทำอยู่เป็นประจำและตลอดเวลา

1.2 กำหนดเขตเลือกตั้งที่จะลงสมัครและจัดทีมผู้สมัคร

1.3 การวางกลยุทธ์ในการหาเสียง

2. การวางแผนรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การจัดองค์การเพื่อการเลือกตั้ง ในสมัยก่อนผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มักจะใช้วิธีการหาเสียง โดยเน้นที่ตัวบุคคลเป็นหลักมิได้ให้ความสำคัญต่อการจัดองค์การเพื่อการเลือกตั้งแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกลับอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้สมัครกับเพื่อนฝูงญาติมิตร ช่วยกันรณรงค์หาเสียง โดยใช้บ้าน หรือที่ทำงานเป็นศูนย์กลาง ไม่มีการจัดแบ่งหน้าที่กันอย่างเป็นระบบปัจจุบันมีการจัดองค์การเพื่อการเลือกตั้งในลักษณะที่ต้องว่าจ้างเจ้าหน้าที่มาทำงาน โดยตรงมากขึ้นเป็นลำดับ ในลักษณะของศูนย์เลือกตั้ง ในช่วงนี้มักจะใช้บ้าน หรือที่ทำงานของผู้สมัครเป็นศูนย์กลางสำหรับรณรงค์หาเสียงเช่นกัน แต่จะมีคนทำงานประจำมาก

ขึ้นกว่าเวลาปกติที่อาจใช้เป็นเพียงสถานที่สำหรับรับเรื่องราวของประชาชนและอาจจะตั้ง
 ผู้อำนวยการเลือกตั้งเข้ามาบัญชาการหาเสียงอย่างเป็นทางการเป็นระบบมากขึ้น และปัจจุบันหลังปี
 พ.ศ. 2526 ผู้สมัครที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะมีการวางแผนการเลือกตั้งเป็นอย่างดี มี
 การจัดตั้งศูนย์การเลือกตั้ง ขึ้นอย่างเป็นทางการ ตลอดจนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับ
 เลือกตั้งส่วนใหญ่จะจัดตั้งศูนย์รณรงค์หาเสียงตามภาคต่าง ๆ โดยศูนย์ของแต่ละภาคจะมี
 สมาชิก ซึ่งเป็นกรรมการกลางของพรรค ไปประจำและรับผิดชอบในการรณรงค์หาเสียงให้กับ
 สมาชิกที่พรรคส่งสมัคร และจะมีศูนย์บัญชาการหาเสียงขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ศูนย์นี้ทำหน้าที่
 วางแผนทั่วไปทั้งประเทศ สำหรับช่วยเหลือสมาชิกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งสำหรับตัว
 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่ประสบความสำเร็จส่วนมากจะจัดตั้งศูนย์รณรงค์ของตัวเอง หรือผู้สมัคร
 ในพรรคเดียวกัน โดยตั้งประธานศูนย์ หรือผู้จัดการศูนย์ ขึ้นด้วย

2.2 การจัดระบบห้วคะแนน หัวคะแนนมีความสำคัญต่อการหาเสียง
 เลือกตั้งเป็นอย่างมากสำหรับสำหรับสังคมการเมืองไทยในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งแห่งความสำเร็จ
 ของผู้สมัครรับเลือกตั้งมาจากการที่มีหัวคะแนนที่มีประสิทธิภาพ สามารถหาคะแนนให้กับ
 ผู้สมัคร ได้เป็นจำนวนมาก แม้ว่าความคิดเห็นของคนทั่วไปที่มีต่อหัวคะแนนจะเป็นไปในแง่ลบ
 ที่ว่า “หัวคะแนน” คือ บุคคลที่ช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยใช้เล่ห์เหลี่ยม กลโกง
 หรือใช้วิธีการให้อามิสสินจ้างกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้เลือกผู้สมัครที่เขาสนับสนุนจน
 ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง โดยที่หัวคะแนนมักจะหวังสินจ้างรางวัลจากผู้สมัครเป็นการตอบแทน
 หรือยกยอกสิ่งของเงินทองที่ผู้สมัครให้ไว้ คิดสินบนชาวบ้านบางส่วน มาเป็นของตน
 ส่วนบุคคลที่ช่วยผู้สมัครหาเสียงอย่างเต็มที่โดยไม่ผลตอบแทนเป็นตัวเงิน หรือสินจ้างรางวัล
 โดยตรง มักจะนิยมเรียกกันว่า “ผู้สนับสนุน” มากกว่า “หัวคะแนน” ดังนั้น “ผู้สนับสนุน” หรือ
 “หัวคะแนน” ก็คือ บุคคลที่สามารถหาคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ โดยไม่คำนึงถึง
 ว่าจะใช้วิธีการอย่างไรมาแสวงหาความสนับสนุนให้กับผู้สมัครของตน หัวคะแนนจึงเป็น
 กลไกที่สำคัญ ภายในกระบวนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นเสมือนแขนงที่สำคัญ
 ในการประสานงาน ติดต่อเร่งเร้า กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของผู้สมัคร ที่เขา
 สนับสนุนในเขตเลือกตั้งที่กว้างใหญ่และมีพื้นที่มาก หรือในเขตพื้นที่ ที่ทุรกันดาร การ
 คมนาคมไม่สะดวก พื้นที่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน ประชาชน อยู่กระจายห่างไกลกัน ทำให้
 การหาเสียงเป็นไปอย่างยากลำบาก หรือในพื้นที่ที่ประชาชนขาดความรู้และขาดความสนใจใน
 กิจกรรมทางการเมือง เหล่านี้ล้วนแต่ทำให้ผู้สมัครจำเป็นต้องอาศัยหัวคะแนนเป็นผู้ดำเนินการ
 คอยกระตุ้นเร่งเร้า เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญและตั้งคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่

มีอยู่อย่างกระจุกกระจายนั้นมาลงคะแนนสนับสนุนคนให้ได้ ดังนั้น หัวคะแนนจึงเป็นเสมือน
ตัวกลางระหว่างชาวบ้านผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในบางครั้งหัวคะแนน
จะต้องเป็นบุคคลผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นบุคคลที่มีญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงมาก เป็นที่นับถือของ
ประชาชน ผู้สมัครให้การยอมรับหัวคะแนนก็เพราะหัวคะแนนเป็นผู้มีความสัมพันธ์ส่วนตัว
อย่างใกล้ชิด หรือเป็นผู้นำของชุมชนที่ชาวบ้านให้ความยอมรับนับถือ หัวคะแนนที่ประสบ
ความสำเร็จในการชักจูงให้ชาวบ้านมาลงคะแนนให้กับผู้สมัคร มักจะใช้ความสัมพันธ์และการ
ยอมรับที่ชาวบ้านมีให้กับเขาเป็นเครื่องมือสำคัญในการโน้มน้าวใจให้ชาวบ้านคล้อยตาม แต่ถ้
ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับหัวคะแนนมีไม่มากพอ หัวคะแนนอาจต้องอาศัยปัจจัยอย่าง
อื่น ในบางกรณีหัวคะแนนอาจจะทำหน้าที่เป็นเพียงกลไก ประสานระหว่าง “การซื้อ-ขาย
คะแนนเสียง” ของผู้สมัครกับชาวบ้านเท่านั้นก็มี

นอกจากนี้ สมบัติ จันทรวงศ์ (2529) ยังได้กล่าวว่า หน้าที่ของหัวคะแนน แบ่งออกได้
เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนวันเลือกตั้ง ขั้นตอนในวันเลือกตั้งและขั้นตอนภายหลังวัน
เลือกตั้ง

1. ขั้นตอนก่อนวันเลือกตั้ง หัวคะแนนมีหน้าที่ดังนี้

1.1 การประชาสัมพันธ์ในทางหลักการ การประชาสัมพันธ์ของหัวคะแนนในระยะ
นี้คือ การโฆษณาให้ผู้เลือกตั้งทราบถึงประวัติชีวิต การศึกษา การทำงาน ประสบการณ์และ
นโยบายของผู้สมัครเพื่อให้ผู้เลือกตั้งเกิดความนับถือศรัทธาพร้อมที่จะลงคะแนนเสียงให้กับ
ผู้สมัครส่วนวิธีการในการประชาสัมพันธ์จะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของผู้สมัครเอง

1.2 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นที่จะมีผลต่อการเลือกตั้ง เช่น สภาพ
ท้องถิ่น ความนิยม ทิศนคติ ความต้องการของชุมชน จำนวนรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
พร้อมเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน ของบุคคลเหล่านั้น เป็นต้น

1.3 งานการข่าว ซึ่งหมายถึง กิจกรรมในการหาข่าว สร้างข่าว ปลอ่ยข่าว ลวงข่าว
ตอบได้ข่าว โดยมีจุดประสงค์หลักที่จะสืบทราบความเคลื่อนไหวของฝ่ายตน รวมทั้งล่อลวงให้
คู่แข่งเข้าใจสภาพของฝ่ายตนผิดพลาดไป ประเด็นสำคัญในการหาข่าวของผู้สมัครแต่ละคน
โดยผ่านหัวคะแนน แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การหาข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของ
ฝ่ายตรงกันข้าม กับการหาข่าวสถานการณ์อันเกิดจากความเคลื่อนไหวของฝ่ายตน ในประเด็น
แรกมีข่าวสารสำคัญที่จะต้องทำการสืบหา ได้แก่คะแนนนิยมของคู่แข่งในพื้นที่ความ
เคลื่อนไหวของคู่แข่ง ในระดับท้องถิ่นใครเป็นหัวคะแนนให้คู่แข่งคนใด ผลการ
เคลื่อนไหวของคู่แข่งส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงของท้องถิ่นหรือไม่ ประเมินผลความ

เคลื่อนไหวของประชาชนในพื้นที่ คอบ ได้ข่าวปล่อยข่าวเป็นกระบอกเสียงให้ผู้สมัคร เพื่อ
จูงใจหมายในการดำเนินสงครามจิตวิทยา ฯลฯ

1.4 การประสานงานกับฝ่ายผู้สมัครในการดำเนินงานในพื้นที่ ในการรณรงค์หา
เสียงผู้สมัครมีหน้าที่สำคัญ คือ การปราศรัย การออกเยี่ยมเยียนประชาชนในเขตเลือกตั้ง การ
วางแผนออกปรากฏตัวของผู้สมัครในหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ผู้สมัครกับหัวหน้าคะแนนจึงต้อง
ประสานงานกันให้ดีเพราะในแต่ละเขตเลือกตั้งมีเนื้อที่กว้างใหญ่เป็นการยากที่ผู้สมัครจะไป
ปรากฏตัวได้ทั่วถึงการประสานงานกับหัวหน้าคะแนนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง นอกจากนั้นหัวหน้าคะแนน
ต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องทราบถึงงานประเพณีสำคัญ ๆ ของประชาชนในท้องถิ่น เช่น งาน
บวช งานแต่งงาน งานศพ ฯลฯ และประสานงานกับผู้สมัครให้มาปรากฏตัวในงาน เหล่านี้ ถ้า
ผู้สมัครไม่สามารถมาได้หัวหน้าคะแนนจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้สมัครเสียเอง

1.5 การรักษาฐานคะแนนเสียงของผู้สมัครการรณรงค์หาเสียงทุกรูปแบบของทั้ง
ฝ่ายผู้สมัครและหัวหน้าคะแนนล้วนเป็นไปเพื่อการรักษาฐานคะแนนเสียงทั้งสิ้น ในระดับพื้นฐาน
หัวหน้าคะแนนมีส่วนสำคัญในการรักษาฐานคะแนนเสียงการแข่งชิงฐานระดับล่างระหว่างฝ่ายต่าง
ๆ เป็นไปในแทบทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีผู้สมัครมากกว่าหนึ่งฝ่ายและมีฐานะทาง
การเงินใกล้เคียงกัน ความสัมพันธ์ของผู้สมัครแต่ละคนกับหัวหน้าคะแนนจะเป็นปัจจัยชี้ว่าฐาน
คะแนนเสียงนั้น ๆ จะมีความมั่นคงหรือไม่การรักษาฐานคะแนนเสียงของหัวหน้าคะแนนดำรงอยู่
นานเพียงใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้าคะแนนกับชาวบ้านเป็นสำคัญ ความสัมพันธ์นี้
อยู่ได้ด้วยสายใยแห่งระบบอุปถัมภ์ หรือระบบอาวุโส

2. ขั้นตอนในวันเลือกตั้ง ประกอบด้วย

2.1 การเตรียมการเพื่อนำคนไปลงคะแนน

2.2 การจัดหน่วยเพื่อเก็บตกคะแนนเสียงที่ยังเหลืออยู่

2.3 การสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้ง

3. ขั้นตอนภายหลังการเลือกตั้ง หัวหน้าคะแนนจะต้องทำหน้าที่ขอบคุนประชาชนแทน
ผู้สมัคร ไม่ว่าผลการเลือกตั้งจะออกมาเป็นอย่างไรก็ตาม วิธีการที่ใช้อาจเป็นการจัดเลี้ยง หรือ
สังสรรค์อย่างไม่เป็นทางการก็ได้

3.1 รูปแบบในการหาเสียง แยกออกเป็น

3.1.1 รูปแบบการหาเสียงที่เปิดเผยหรือเป็นทางการ ซึ่งสมบัติ จันทรวงศ์ (2529)

ได้จำแนกรูปแบบในการหาเสียงที่เปิดเผยหรือเป็นทางการไว้ ดังนี้

3.1.1.1 การใช้สิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ เป็นการรณรงค์หาเสียง
 อย่างเป็นทางการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตเลือกตั้ง ได้รู้จักผู้สมัคร โดยอาจจะทำ
 เป็นป้ายคัทเอาท์ขนาดใหญ่ บอกชื่อ สังกัดพรรค พร้อมคำขวัญและรูปภาพของผู้สมัคร
 นอกจากนั้น ก็มีโปสเตอร์หรือใบปลิว หรือการ์ตูนขนาดเล็ก ๆ สำหรับแนะนำตัวผู้สมัคร ซึ่ง
 อาจจะออกมาเป็นระยะ ๆ ในช่วงระหว่างที่ทำการหาเสียง หรืออาจจะออกมาแก้ข่าว ที่ถูกโจมตี
 นอกจากนี้ก็มีการใช้รถที่มีโปสเตอร์ หรือแผ่นป้ายโฆษณา ชื่อ รูป หมายเลขประจำตัวของ
 ผู้สมัครให้วิ่งกระจายเสียงไปตามชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนทราบข่าวสารของผู้สมัคร ใน
 กรณีที่ผู้สมัครไม่ได้ออกไปสัมผัสประชาชนโดยตรง

3.1.1.2 การปราศรัยหาเสียงมีหลายแบบ คือ อาจจะเป็นการปราศรัยที่ทำ
 ไปอย่างมีพิธีการมีการจัดเวลาปราศรัย ที่มีการนัดหมายหรือประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า หรือ
 อาจเป็นแบบที่ผู้สมัคร ได้รับเชิญให้ขึ้นเวทีปรากฏตัวและกล่าวคำปราศรัยในงานพิธีต่าง ๆ ที่
 หัวคะแนนอ้าง โอกาสจัดขึ้น เช่น งานบวชนาค งานศพ งานวันเกิด ฯลฯ หรืออาจจะเป็น ใน
 แบบองค์กรที่มีอะไรสักอย่าง ในเขตจังหวัดที่มีลักษณะภายนอกเป็นองค์กร ที่เป็นกลางทางการ
 เมือง เช่นหอการค้าจังหวัด จัดการอภิปรายขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้สมัครที่เป็นหัวหน้าทีม ของ
 ทุกทีมมีโอกาสมาแถลงนโยบาย หรือให้ประชาชนผู้เข้าฟังได้ซักถามข้อข้องใจได้ เป็นต้น
 องค์กรที่ตามการปราศรัยเพื่อหาเสียง โดยตรงอาจจะเป็นวิธีหลักในบางจังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่
 ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่ในบางพื้นอาจเป็นผลพลอยได้ของการ
 ประชาสัมพันธ์ตัวผู้สมัครให้เป็นที่รู้จักเท่านั้น

3.1.1.3 การเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการหาเสียงแบบที่
 นิยมเรียกกันว่า “การเคาะประตูบ้าน” เป็นที่นิยมกันมากในหมู่ผู้สมัครหน้าใหม่ โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งในชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น เพราะนอกจากจะได้ภาพพจน์ว่าเป็นผู้สมัครที่เข้าถึงได้
 แล้วยังจะดูเป็นการสร้างความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมกับชาวบ้านได้ในระยะเวลาอันสั้น

3.1.1.4 การใช้สื่อมวลชนเพื่อการหาเสียง สื่อมวลชนทุกประเภท
 โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์มีบทบาทที่สำคัญในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการหาเสียงของพรรค
 การเมืองต่าง ๆ ในระดับชาติ นักการเมืองที่เจนเวทีจะพยายามอาศัยคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์
 ระดับชาติทำตัวให้เป็นข่าวอยู่เป็นประจำ การเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ระดับชาติมี
 ความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสำหรับผู้สมัครหน้าใหม่จะให้ความสำคัญกับ โอกาสดังกล่าว
 มาก เพราะถือได้ว่าเป็นการ โฆษณาประชาสัมพันธ์ตนเองเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้สมัครจะ
 สามารถนำข่าวคราวดังกล่าว ไปถ่ายเอกสารแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน หรือเพื่อนำลงในเอกสาร

ประชาสัมพันธุ์ที่ตนทำเลียนแบบ รูปแบบของหนังสือพิมพ์ สำหรับแจกจ่ายในเขตพื้นที่
 เลือกตั้งอีกทีหนึ่งในการหาเสียงดังกล่าวมักจะถูกสงสัยว่าเป็นการหาเสียงที่ถูกต้องหรือไม่
 ซึ่งจากข้อเท็จจริงพบว่า ในหลาย ๆ กรณีเกิดพฤติกรรมหาเสียงที่เบี่ยงเบนซึ่ง กระมล
 ทองธรรมชาติ ปรีชา หงษ์เลิศ และสมบุรณ์ สุขสำราญ (2531) ได้จำแนกพฤติกรรมในการหา
 เสียงที่เบี่ยงเบนไว้ว่า ได้แก่

- 1) การใช้อิทธิพลจากระบบของราชการ กรณีที่พรรคการเมืองที่
 ได้เป็นรัฐบาลและ สมาชิกของพรรคได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับ
 ประชาชนโดยตรงก็มักจะใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ของตน ทั้ง โดยทางตรงและ โดยทางอ
 อ้อม เพื่อสร้างความได้เปรียบในการหาเสียงเลือกตั้งให้กับตนเองและลูกพรรคของตน บางครั้ง
 ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนได้ใช้เงินซื้อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เพื่อให้ได้ชัยชนะในการ
 เลือกตั้ง โดยเฉพาะในหน่วยที่มีผู้มีสิทธิ เลือกตั้งมากเป็นพิเศษ หรือเป็นหน่วยที่มีช่องทางที่จะ
 ทูจริตได้ง่าย
- 2) กลวิธีการพนัน ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนจะใช้กลวิธีการ
 พนันในการหาคะแนนเสียงเลือกตั้งจากประชาชน การใช้วิธีการพนันจะมีทั้งก่อนและหลังการ
 เลือกตั้งการใช้วิธีเล่นการพนันมักจะได้ผล แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องลงทุนมากเพราะเขา
 จะต้องยอมเสียเงินนับล้านบาทเพื่อยอมเสียการพนัน โดยที่ความมั่งหวังมีเพียงเพื่อต้องการให้
 ประชาชนที่รับทำพนันออกไปช่วยหาเสียงให้กับเขา
- 3) กลวิธีทำลายคู่แข่ง การทำลายผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นคู่แข่ง
 แข่งขันมีวิธีการนับตั้งแต่การจักหมมือป็นรับจ้างเพื่อฆ่าหวัคะแนนของฝ่ายตรงข้าม การฉีก
 ทำลายโปสเตอร์หาเสียงของฝ่ายตรงข้าม การปราศรัยในการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครฝ่าย
 ตรงข้ามการขุดคุ้ยประวัติที่ไม่ดีเป็นที่เสื่อมเสียของผู้สมัครคู่แข่งมาประจานให้ประชาชน
 เกลียดชัง ไม่ว่าจะเป็ความจริงหรือเท็จก็ตามและวิธีการที่อันตรายที่สุดก็คือ การฆ่ากรรม
 ผู้สมัครแข่งขันซึ่งมีคะแนนนิยมสูงกว่า
- 4) การใช้เงินซื้อคะแนนเสียง บทบาทของเงินที่มีอิทธิพลต่อการ
 เลือกตั้งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ซึ่งทำให้เงินมีบทบาทเพิ่ม
 สูงขึ้น แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามจำกัดการใช้จ่ายเงินในการหาเสียงเลือกตั้งหลายยุคหลายสมัย
 โดยออกมามีรูปของกฎหมายเลือกตั้งจำกัดค่าใช้จ่าย แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้สมัครแทบทุก
 คนใช้จ่ายเงินเกินจำนวนนี้ทั้งสิ้น และแสดงหลักฐานค่าใช้จ่ายที่ไม่ถูกต้องกับความเป็นจริงต่อ
 รัฐบาลภายหลังการเลือกตั้ง

สำหรับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นับว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการที่จะทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับการเลือกตั้ง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและเป็นขั้นตอนในการนำเสนอนโยบายการบริหารประเทศของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้แสดงออกถึงเจตนารมณ์ทางการเมือง ซึ่งการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอาจเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือเฉพาะในช่วงของการมีการเลือกตั้งก็ได้ ซึ่งมีนักวิชาการและผู้ศึกษาได้ให้ความหมายการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งไว้ดังนี้

การรณรงค์หาเสียง หมายถึง ความพยายามในวิธีการนานัปการเพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งวัตถุประสงค์ในการรณรงค์หาเสียงมีด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่

1. การชักจูงผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นกลุ่มผู้ที่สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ออกมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างเปิดเผย การระดมผู้สนับสนุนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้รับสมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเสียงจากกลุ่มเป้าหมาย

2. การกระตุ้นผู้สนับสนุนที่ซ่อนเร้นให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะในจำนวนผู้ที่ไม่ได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จะมีส่วนหนึ่งที่สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตนเองเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงที่สูงขึ้น

3. การเปลี่ยนใจผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามให้มาสนับสนุนฝ่ายตนเองอันเป็นการโน้มน้าวให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่ไม่ได้เป็นฐานเสียงของตนเอง ซึ่งการดำเนินการเป็นไปอย่างรอบคอบและรัดกุม เนื่องจากการดำเนินการที่มีความยากลำบากและเป็นไปอย่างค่อนข้างลำบาก

เพียงกมล มานะรัตน์ (2547) กล่าวว่า การรณรงค์หาเสียง คือ ความพยายามที่จะแจ้ง บอกรับทราบ ชักจูง และระดมอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การหาเสียงเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งที่ควบคู่ไปกับกระบวนการเลือกตั้งอย่างแยกจากกันไม่ออกในส่วนของ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้จำแนกการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทแรก การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามรูปแบบ ประเภทที่สอง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามสื่อ ประเภทที่สาม การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามบุคคล และประเภทที่สี่ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามกฎหมาย ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามรูปแบบ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การประชาสัมพันธ์และการโฆษณา

1.1 การประชาสัมพันธ์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง การโน้มน้าวและให้ข้อคิดเห็นหรือคำ เสนอแนะของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้กับผู้ลงคะแนนเสียงให้ได้รับข่าวสารและสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนทั้งสองกลุ่ม

1.2 การโฆษณาในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สมัครรับเลือกตั้งในการสื่อสารกับผู้ออกเสียงลงคะแนนเพื่อให้เกิดการตัดสินใจในการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งองค์ประกอบ สำคัญของการโฆษณา ได้แก่ ป้ายโฆษณา ใบโฆษณา หรือใบปลิว การใช้สติ๊กเกอร์ การโฆษณาลงในหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ เป็นต้น

2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามสื่อ ซึ่งแยกสื่อออกได้เป็น 2 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อที่เป็นเอกสาร ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร ซึ่งเป็นสื่อที่เหมาะสมกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งกับประชาชนที่มีจำนวนมากที่อ่านออกเขียนได้

2.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์

3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามบุคคล ได้แก่ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วยตนเอง และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยใช้ตัวแทน

3.1 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วยตนเอง เป็นการดำเนินการด้วยตัวของผู้สมัครเอง เช่น การปราศรัย การเดินเคาะประตูบ้านเพื่อขอคะแนนเสียง เป็นต้น

3.2 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ตัวแทน ซึ่งตัวแทนที่ออกมาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงพรรคพวก และหัวหน้าคะแนนเพื่อให้การหาเสียงเป็นไปอย่างทั่วถึง

4. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จำแนกตามกฎหมาย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ถูกกฎหมายและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย

4.1 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ถูกกฎหมาย หมายถึง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่เป็นไปตามบทบัญญัติและกรอบกติกาของกฎหมาย ได้แก่ การปราศรัยหาเสียง การใช้รถโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเคาะประตูบ้าน เป็นต้น

4.2 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย เป็นการดำเนินการที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ได้แก่ การซื้อเสียง การแจกสิ่งของ การใช้อำนาจและอิทธิพลข่มขู่บังคับ เป็นต้น

เราไม่อาจเข้าใจการเลือกตั้งได้ถ้าหากเราไม่ศึกษากระบวนการที่ต่อเนื่องของ มันอันมีการการรณรงค์หาเสียงและเลือกตั้งเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด การศึกษาเรื่องการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น เป็นการศึกษาการแข่งขันทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งการแข่งขันนั้นอาจมีทั้งการต่อสู้ ความขัดแย้ง ความร่วมมือกันทางการเมือง โดยที่ผู้สมัครจะต้องคำนึงถึงข้อได้เปรียบและเสียเปรียบต่าง ๆ ของตนเองและคู่แข่ง และสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอีกประการ คือ กติกาการเลือกตั้งที่จะส่งผลถึงแนวทาง และแผนการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครเพราะหากกติกาการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไป ข้อได้เปรียบเสียเปรียบของผู้สมัครก็จะเปลี่ยนไปด้วย

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทย อาจมีความแตกต่าง ไปจาก พฤติกรรมการหาเสียงเลือกตั้งในประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยโดยมีความเจริญขั้นสูง เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย เป็นต้น เพราะคนไทยมีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยคำนึงถึงค่านิยมทางสังคมไทย เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับระบบความสัมพันธ์ของ “เจ้านาย – ลูกน้อง” ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู เป็นต้น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทยจึงมีวิธีการมากมาย แต่ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการหาเสียงมักจะเป็นคนที่มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นเป็นอย่างดี และสามารถใช่วิธีการในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น โดยถือเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลได้กระจายอำนาจการบริหาร ให้แก่คนในท้องถิ่นให้สามารถมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีหน้าที่อื่นๆ ตามที่มีกฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 14 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น บัญญัติให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงาน ตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ความเจตนาของรัฐธรรมนูญ ท้องถิ่นใดที่ต้องการปกครองตนเองก็มีสิทธิได้รับ การจัดตั้ง เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันซึ่งมีกฎหมายกำหนด โดยจะต้อง คำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ

2.1 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

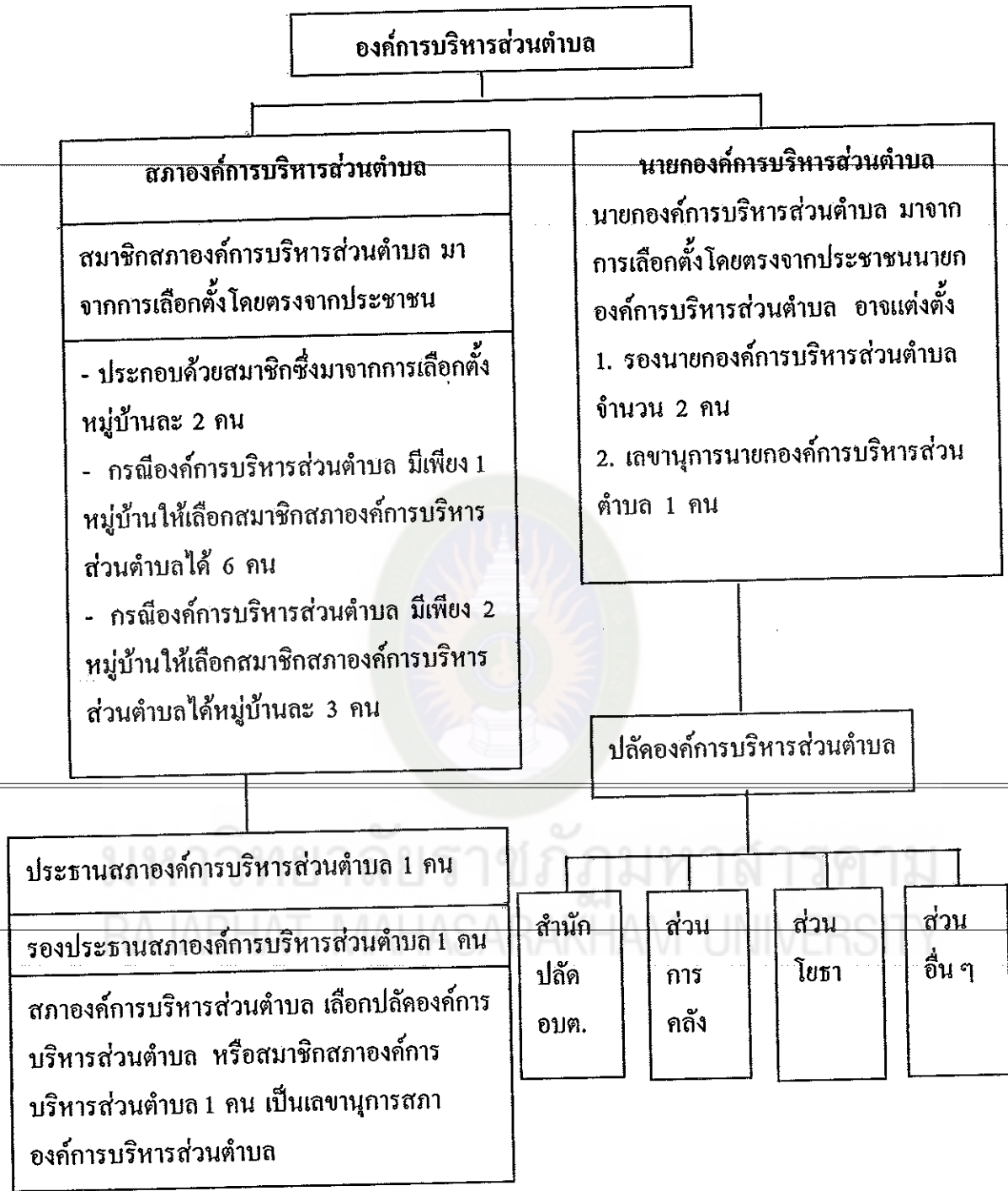
โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 (2546))

2.1.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้านในตำบลนั้นๆ หมู่บ้านละ 2 คน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หมู่บ้านละ 3 คน แต่ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หมู่บ้านละ 6 คน ในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน และเลขาสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ซึ่งมาจากการเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลพิจารณา และให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบาย แผนพัฒนาตำบลกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ โดยมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

2.2.2 นายกององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ที่มาจากการเลือกตั้ง

โดยตรงจากประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบล ซึ่งอาจแต่งตั้งรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ไม่เกิน 2 และเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ซึ่งรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการแต่งตั้งจากนายกององค์การบริหารส่วนตำบล มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนในการดำรงตำแหน่งนายกององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี มีหน้าที่ในการบริหารพัฒนา บริหารงานทั้งหมด ทั้งบริหารพัฒนาตำบล บริหารงานบุคคล กำหนดนโยบาย วางแผนการพัฒนาตำบลจัดทำงบประมาณรายจ่าย คำนวณรายงานผลการปฏิบัติงานตามที่ให้นโยบายไว้ในทุกปี และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการ

มอบหมาย



แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

บทบาทในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะพัฒนา โดยมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

2.2.1 บริหารให้มีลักษณะถูกต้อง โปร่งใส มีวิสัยทัศน์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2.2 เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาระบบการบริหารแก่องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน

2.2.3 เป็นองค์กรนำในการพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งฝ่ายการเมือง และฝ่ายข้าราชการประจำ

2.2.4 เป็นตัวอย่างในการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรอื่น

2.2.5 เป็นองค์กรหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

2.2.7 เป็นองค์กรนำเสริมสร้างความรู้ จริยธรรม คุณธรรม แก่สมาชิกท้องถิ่น

2.2.8 เป็นองค์กรนำในการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่าองค์การบริหารส่วน

ตำบลเป็นอีกรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คือมีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ใช้ได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สถานการณ์จนถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นในการที่จะได้เรียนรู้การบริหารจัดการภายในท้องถิ่นของตน รู้จักการเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ทำให้ทราบปัญหา ต้นเหตุและวิธีที่แก้ที่มีประสิทธิภาพที่สุด การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

2.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มีดังนี้

2.3.1 อำนาจหน้าที่ทั่วไป

ตามพระราชบัญญัติสภาพำบลและองค์การบริหารตำบล พ.ศ. 2537
แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่
พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2.3.2 หน้าที่ที่กฎหมายบังคับให้ทำ

มาตรา 67 ภายใต้งบบังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มี
หน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

2.3.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2.3.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ
รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

2.3.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

2.3.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.3.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.3.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

2.3.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

2.3.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ
วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2.3.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรร
งบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

2.3.3 หน้าที่ที่ไม่บังคับให้ทำแต่อาจที่จะดำเนินการได้

มาตรา 68 ภายใต้งบบังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจ
จัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

2.3.3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

2.3.3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

2.3.3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

2.3.3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ

และสวนสาธารณะ

2.3.3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

- 2.3.3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 2.3.3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 2.3.3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติ

ของแผ่นดิน

- 2.3.3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 2.3.3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 - 2.3.3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
 - 2.3.3.12 การท่องเที่ยว
 - 2.3.3.13 การผังเมือง
- 2.3.4 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ยังกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้
- 2.3.4.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
 - 2.3.4.2 การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
 - 2.3.4.3 การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
 - 2.3.4.4 การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ
 - 2.3.4.5 การสาธารณสุข
 - 2.3.4.6 การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
 - 2.3.4.7 การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
 - 2.3.4.8 การส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - 2.3.4.9 การจัดการศึกษา
 - 2.3.4.10 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
 - 2.3.4.11 การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - 2.3.4.12 การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
 - 2.3.4.13 การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
 - 2.3.4.14 การส่งเสริมกีฬา

- 2.3.4.15 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของ
ประชาชน
- 2.3.4.16 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.3.4.17 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ
บ้านเมือง
- 2.3.4.18 การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- 2.3.4.19 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- 2.3.4.20 การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- 2.3.4.21 การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 2.3.4.22 การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- 2.3.4.23 การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย
โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
- 2.3.4.24 การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.3.4.25 การผังเมือง
- 2.3.4.26 การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- 2.3.4.27 การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- 2.3.4.28 การควบคุมอาคาร
- 2.3.4.29 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 2.3.4.30 การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการ
ป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 2.3.4.31 กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการประกาศกำหนด
- 2.3.5 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายที่กำหนดในการ
ปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีกฎหมาย
อื่นที่เกี่ยวข้องที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะราชการส่วนท้องถิ่นดำเนินตาม
อำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- 2.3.5.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
- 2.3.5.2 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

2.3.5.3 พระราชบัญญัติภานีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508

2.3.5.4 พระราชบัญญัติภานีโรงเรียนและที่ดิน พ.ศ. 2475

2.3.5.5 พระราชบัญญัติภานีป่า พ.ศ. 2510

2.3.5.6 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

2.3.5.7 กฎหมายอื่นๆ ตามแต่จะองค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นที่มีพื้นที่ต้องบังคับใช้ตามกฎหมาย เช่น กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องป่าไม้ การประมง ทรัพยากรธรรมชาติ น้ำมัน นกอีแอ่น เป็นต้น

2.4 การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ในหนึ่งปีมีสมัยประชุมสามัญ 2 สมัย หรือหลายสมัย แล้วแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนด แต่ไม่เกิน 4 สมัย เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภา นายองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกที่มีอยู่ อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอให้เปิดประชุมสมัยวิสามัญ ถ้านายอำเภอเห็นสมควรก็ให้นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้ การประชุมสมัยหนึ่งๆ ให้มีกำหนดไม่เกิน 15 วัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ สำหรับการประชุมสภาครั้งแรกต้องดำเนินการภายใน 45 วัน นับแต่วันเลือกตั้ง การเรียกประชุมสภาตามสมัยประชุมให้ประธานสภาเป็นผู้เรียกประชุม และเป็นผู้ปิดการประชุม การประชุมในแต่ละครั้งจะต้องมีสมาชิกร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะครบองค์ประชุม

3. แนวคิดเกี่ยวกับนักการเมืองท้องถิ่น

3.1 ความหมายของนักการเมือง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นักการเมือง หมายถึง ผู้ฝึกฝนในทางการเมือง ผู้ที่ทำหน้าที่ทางการเมือง เช่น รัฐมนตรี สมาชิกรัฐสภา คำว่า “นักการเมือง” (politician) มาจากคำว่า “การเมือง” (politics) มาจากภาษากรีก คือคำว่า “polis” แปลว่าเมืองหรือนคร ในระบอบประชาธิปไตย บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นนักการเมืองนั้น โดยปรกติแล้ว ต้องสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนแสดงความนิยมชมชอบ และเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วก็อยู่ในตำแหน่งในระยะเวลาอันจำกัด เช่น 4 ปี หรือ 5 ปี เมื่อระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งสิ้นสุดลง วงจรการเมืองก็จะเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ จะต้องทำการเลือกตั้งกันใหม่เพื่อหาบุคคลที่จะไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเหตุที่นักการเมืองต้องต่อสู้กับ

คู่แข่งเพื่อให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนน หรือแสดงความนิยม ผู้ที่เป็นนักการเมืองมักได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่แสวงหาประโยชน์เฉพาะหน้า เป็นคนฉวยโอกาสและมากไปด้วยเล่ห์กล ตลอดจนใช้อุบายต่าง ๆ เพื่อจงใจให้ประชาชนลงคะแนนเสียงแก่ตน ไม่ว่าจะฉิธรรมของคลองธรรมหรือไม่ อย่างไรก็ตามก็ตีเจตนาารมณ์ของนักการเมืองที่ประกาศต่อประชาชนในขณะที่ทำการณรงค์หาเสียงนั้น ทุกคนต่างมีความปรารถนาจะทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองและให้ประชาชนได้รับความผาสุก แต่เนื่องจากต้องมีการแข่งขันเพื่อเอาชนะใจประชาชน จึงมักมีการโน้มน้าวจิตใจประชาชนด้วยวิธีการต่าง ๆ และมีการโจมตี ซึ่งจู่โจมของกันและกัน ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิบัติการทางการเมืองที่หลีกเลี่ยงมิได้ (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2532)

3.2 ลักษณะบุคคลทางการเมือง

Dahl (1982 อ้างถึงใน ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2532) ได้แบ่งบุคคลทางการเมืองตามลักษณะของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวทางการเมืองมากน้อยแตกต่างกันออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. ผู้ไม่สนใจทางการเมือง หรือสนใจทางการเมืองน้อย มักเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังพัฒนา ได้แก่ ผู้ที่มีความเฉยเมยทางการเมือง ไม่สนใจที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองหรือกระบวนการทางการเมือง อาทิ ไม่สนใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่สนใจที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือไม่สนใจเรื่องราวต่าง ๆ ทางการเมืองเลย ฯลฯ บุคคลจำนวนนี้มีสาเหตุที่ไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองแตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่แล้วบุคคลเหล่านี้มีความเชื่อว่า พวกเขาไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองดีพอที่จะไปยุ่งเกี่ยวได้
2. ผู้สนใจทางการเมือง เป็นบุคคลที่สนใจเรื่องราวข่าวสารทางการเมืองและอาจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการดำเนินกิจการของรัฐ การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องนี้มีอยู่หลายหนทางที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น บุคคลที่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นทางการเมืองและมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของตนอย่างไร บุคคลที่รู้ถึงความสำคัญของการตัดสินใจของรัฐบาลหรือสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ บุคคลที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองระดับหนึ่ง เช่น สนใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สนใจสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ยังไม่ถึงระดับที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายโดยตรง
3. ผู้แสวงหาอำนาจและผู้นำ ในสังคมการเมืองมีบุคคลบางคนพยายามแสดงหาอำนาจมากกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งทำให้เขามีอำนาจหรืออิทธิพลทางการเมืองมากกว่าบุคคลเหล่านี้

จะพยายามแสดงหาอิทธิพลเพื่อผลทางด้านนโยบาย ระเบียบข้อบังคับและการตัดสินใจ ในการใช้บังคับกฎหมายของรัฐและอิทธิพลทางการเมืองนี้ ไม่มีทางที่สมาชิกในระบบการเมือง จะมีได้อย่างเท่าเทียมกัน การแสดงหาอำนาจก็เพื่อประโยชน์ในการยึดครองทรัพยากรทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม เพื่อ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม หรืออาจจะเป็นการแสวงหาอำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว หรือพวกพ้องเพียงกลุ่มน้อยก็ตาม

4. ผู้ทรงอำนาจ หมายถึง บุคคลที่มีทรัพยากรทางการเมืองหรือเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองอันเนื่องมาจากความแตกต่างของสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้แก่บุคคล เหล่านี้มากกว่าบุคคลโดยทั่วไปในระบบการเมือง บุคคลเหล่านี้อาจมีได้ต้องการแสดงหาอำนาจหรือทรัพยากรทางการเมืองเลย แต่เขากลับมีอำนาจนั้นและเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเสียเองใน ลักษณะการจำแนกบุคคลออกเป็น 4 กลุ่ม หรือ 4 ระดับ ของคาลท์นี้ จึงทำให้พอจะมองเห็นได้ว่า นักการเมืองในความหมายโดยทั่วไปคือ บุคคลประเภทที่สาม หรือผู้ที่แสวงหาอำนาจและผู้นำ ซึ่งเป็นความหมายที่มีความเข้าใจกัน โดยทั่วไปมากที่สุดในปัจจุบัน หรือในอีกทฤษฎีหนึ่งที่มีความเข้าใจว่า การเมืองนั้นเกี่ยวข้องกับบุคคลประเภทที่ 3 ว่าเป็นผู้ที่ฝักฝ่ายทางการเมือง ส่วนบุคคลประเภทที่ 1 และ 2 นั้น เป็นผู้ที่ไม่ฝักฝ่ายทางการเมืองเป็นต้นไป

3.3 นักการเมืองท้องถิ่น

การกำหนดให้ สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นประเทศใดก็ตาม จะประกอบไปด้วยการเลือกตั้ง โดยทางตรงและทางอ้อม ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศว่า จะกำหนดไว้อย่างไร แต่สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นของประเทศไทยภายใต้กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทในปัจจุบัน ล้วนแต่ได้กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้ที่เสนอตัวลงรับสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น จึงถือเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่อาสาเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 14 ซึ่งว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นไว้ดังนี้

มาตรา 284 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหาร
ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของ
ประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนน โดยตรงและลับ

สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรง
ตำแหน่งคราวละสี่ปี

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือ
เงินเดือนประจำพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการ
ส่วนท้องถิ่น มิได้

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และ
วิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่
กฎหมายบัญญัติ

ส่วนรูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น มีการเลือกตั้ง
การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรง คือ ระบบการปกครองท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ ประชาชน
ในท้องถิ่นนั้นๆ สามารถเลือกตั้งผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตท้องถิ่นของตนได้
โดยตรง กล่าวได้ว่า ระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงนี้ มีขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย
ไทยในปี พ.ศ. 2521 โดยกรุงเทพมหานคร เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบแรกที่น่า
ระบบดังกล่าวมาใช้ อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานคร เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบ
พิเศษ ที่มีอยู่เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรง จึงไม่เป็นที่
คุ้นเคยนักสำหรับคนไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 มีการประกาศใช้กฎหมายเทศบาลฉบับใหม่ ทำ
ให้เทศบาลซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปที่มีอยู่ในทุกจังหวัด ได้เริ่มทดลองใช้
ระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง และมีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงจริงเป็น
ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2544 และเรียกระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงในเทศบาลว่า
นายกเทศมนตรี ในขณะที่เทศบาลในรูปแบบเดิมเรียกว่า เทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี
ภายหลังต่อมา มีการแก้ไขกฎหมายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีกหลายฉบับ หลายรูปแบบ
ในปี พ.ศ. 2546 - 2547 ทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดของไทยใช้ระบบการเลือกตั้ง

บริหารท้องถิ่นโดยตรงทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา ดังนั้น นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบของไทย กำหนดให้ใช้วิธีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงแล้วทั้งสิ้น

รูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรง มักจะถูกเปรียบเทียบกับ รูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยอ้อมเสมอๆ เพราะ รูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยอ้อม นั้น ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมาจากการเลือกของสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยที่ประชาชนเป็นคนเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่น แล้วให้สมาชิกสภาท้องถิ่นทำหน้าที่เลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฬารัตน์ ไชยทอง (2550) ศึกษาเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนบวหาดกับชุมชนพระเจ้าเม็งราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้ 1) เพื่อศึกษาลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ 2) เพื่อเปรียบเทียบลักษณะปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนบวหาดและชุมชนพระเจ้าเม็งราย 3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการช่วงชิงอำนาจฐานคะแนนเสียงของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในเขตชุมชนบวหาดและชุมชนพระเจ้าเม็งราย ในการศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ ประชาชนในชุมชนบวหาด จำนวน 94 คน ชุมชนพระเจ้าเม็งราย จำนวน 98 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 12 คน นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 10 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 214 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนในชุมชนบวหาด มีความคิดเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับกลุ่มการเมืองที่เข้ามาในชุมชนแต่เดิมและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับกลุ่มการเมืองที่เข้ามาในชุมชนภายหลัง มีระดับความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนในชุมชนพระเจ้าเม็งรายมีความคิดเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับกลุ่มการเมืองที่เข้ามาในชุมชนแต่เดิมและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับกลุ่มการเมืองที่เข้ามาในชุมชนภายหลังอยู่ในระดับมาก แต่ระดับความสัมพันธ์กับกลุ่มการเมืองเดิมที่เข้ามาก่อนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ประชาชนในชุมชนบวหาดมีความเชื่อและคล้อยตามกลุ่มการเมืองที่เข้ามาแต่เดิมในระดับมาก และเชื่อถือกลุ่มการเมืองที่เข้ามาทีหลังในระดับปานกลาง ส่วนชุมชนพระเจ้าเม็งรายจะเชื่อถือและคล้อยตามกลุ่มการเมืองที่เข้ามาทีหลังในระดับมากและเชื่อถือกลุ่มการเมืองที่เข้ามาแต่เดิมในระดับ

ปานกลาง 3) การช่วงชิงอำนาจฐานคะแนนเสียงของการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่ กลุ่มการเมืองใหม่เข้ามาช่วงชิงฐานคะแนนเสียงของชุมชนพระเจ้าเม็งรายได้มากกว่า กลุ่มการเมืองเดิม แต่กลุ่มการเมืองใหม่จะเข้ามาช่วงชิงฐานคะแนนเสียงของชุมชนบวกหาดได้น้อยกว่ากลุ่มการเมืองเดิม

ชัยวัฒน์ ธรรมปโร (2548) ศึกษาเรื่องการเมืองท้องถิ่นที่ดีในความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี ผลการวิจัยพบว่า พนักงานเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในระดับสูง ตัวแปรด้านความเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของคนดี ความคิดเห็นที่มีต่อนักการเมืองมีผลต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี ส่วนตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการรับราชการ รายได้ และความคิดเห็นที่มีต่อระบอบประชาธิปไตย ไม่มีผลต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี

ชัยเดช รุณเกษม (2548) ศึกษาแรงจูงใจในการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นของ อบจ. เทศบาล และอบต. เขตอำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นโดยศึกษาจากสมาชิก อบจ. เทศบาล และอบต. เขตอำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม และศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การสนับสนุนจากชุมชน การเป็นสมาชิกองค์กร และระยะเวลาทำงาน ผลการวิจัย พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอคอนตูมโดยภาพรวมมีแรงจูงใจในการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การสนับสนุนจากชุมชนต่างกันไม่มีผลต่อแรงจูงใจในการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน ส่วนอายุการเป็นสมาชิกองค์กร และระยะเวลาทำงานที่ต่างกัน มีผลต่อแรงจูงใจในการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน

สมบัติ สุยะลา (2549) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: กรณีศึกษาผู้ชนะการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 4 จังหวัดอุบลราชธานี ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 และ 29 มกราคม พ.ศ. 2544 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจัดเก็บข้อมูล 2 ลักษณะ ได้แก่ การเข้าสู่เหตุการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นับแต่ก่อนมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปจนการเลือกตั้งทั้งสองครั้งแล้วเสร็จ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ข้อกล่าวหาว่าผู้ได้รับเลือกตั้งทุจริตการเลือกตั้ง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้

ได้รับเลือกตั้ง คณะทำงาน หัวหน้าแผนกแล้วนำเสนอการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งสองครั้ง คือ นายสุพล ฟองงาม ซึ่งเป็นผู้มีทรัพยากรทางการเมืองเพียงพอ โดยใช้กลยุทธ์ในการเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองและกลุ่มการเมือง กลยุทธ์ในการบริหารจัดการการเงินและเวลา กลยุทธ์ในการชื่อเสียงทางอ้อม กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง และกลยุทธ์ในแสวงหาข้อเท็จจริงการร้องเรียนและการแก้ไขข้อกล่าวหา โดยการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า การหาเสียงเลือกตั้งควรเป็นกลยุทธ์แบบประชาธิปไตย

ดนูชา เรืองโพชน (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหม่ม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2548 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหม่ม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหม่ม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ที่มีต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหม่ม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบและวิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหม่ม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2548 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเป็นครั้งแรกนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งดังกล่าวได้ใช้รูปแบบและวิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง 5 รูปแบบหลัก คือ การจัดทำป้ายโฆษณาหาเสียง, การใช้รถยนต์โฆษณาประชาสัมพันธ์, การปราศรัยหาเสียง, การเยี่ยมเยียนประชาชน, การจัดทำแผ่นพับและใบปลิวหาเสียง นอกจากนี้แล้วยังมีวิธีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งรูปแบบหนึ่ง คือ การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับคนในพื้นที่ โดยผู้สมัครที่มีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่ดีที่สุดเป็นผู้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

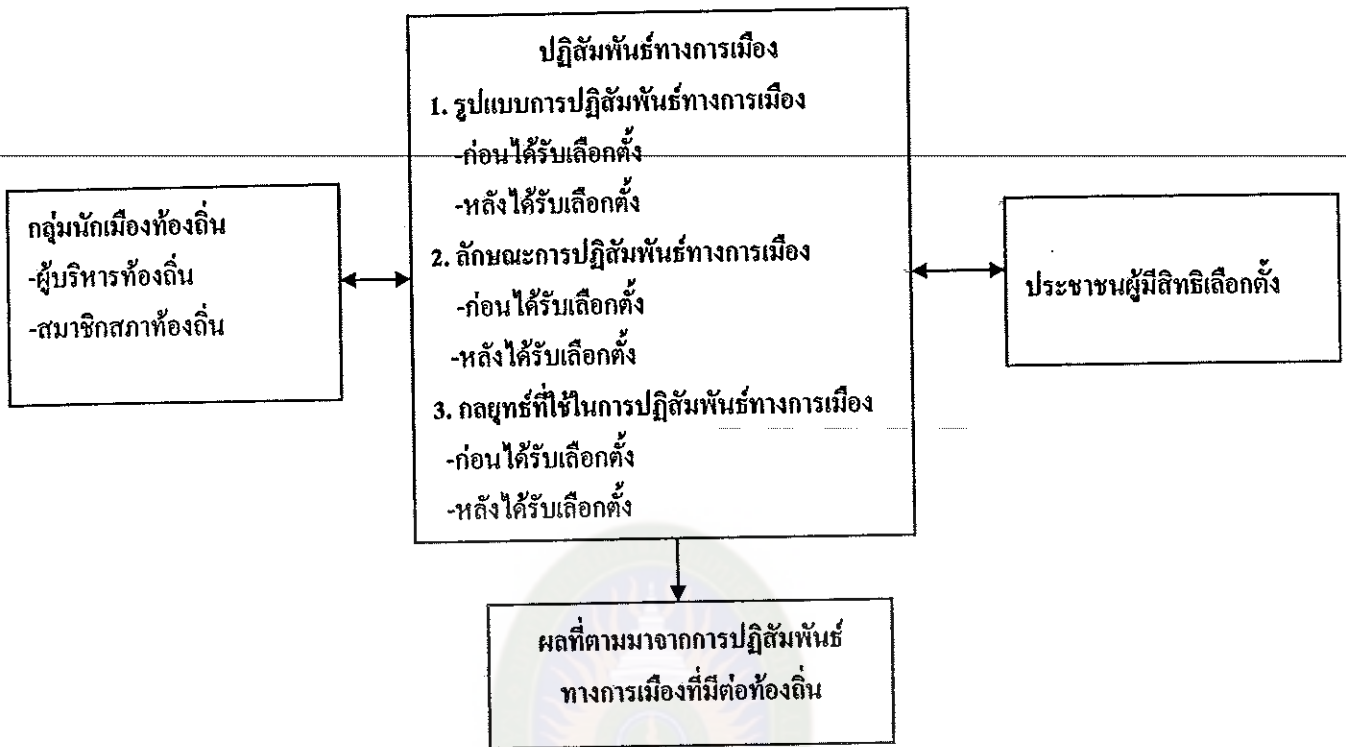
สุรเชษฐ์ เนียมทัง (2538) ได้ศึกษาลักษณะและพัฒนาการของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่ ระหว่าง พ.ศ. 2517 – 2537 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะการก่อกำเนิดกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในระบบเทศบาล และความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอของกลุ่มดังกล่าว ตลอดจนพัฒนาการของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น การได้อำนาจทางการเมืองของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นและการธำรงรักษาอำนาจของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า การรวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นนั้น อาศัยรากฐานความสัมพันธ์ส่วนตัวตามระบบอุปถัมภ์มีพัฒนาการและการธำรงรักษากลุ่ม โดยอาศัยปัจจัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของสังคมไทยองค์ประกอบของกลุ่มประกอบด้วย กลุ่มพลังมวลชน กลุ่มทางสังคม และกลุ่มทุนท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์โยงใยกับพรรคการเมืองและระบบราชการ โครงสร้าง

ของกลุ่มมีลักษณะการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ไม่มีการจัดตั้งองค์กรอย่างเป็นทางการ ซึ่งผล
การศึกษาดังกล่าวตรงกับข้อสมมุติฐานของผู้เขียนเกี่ยวกับลักษณะและพัฒนาการของกลุ่ม
การเมืองท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงใหม่

ศุภกร วิริยานภรณ์ (2539) ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น :
ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสมาชิกเทศบาล กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยาโดยศึกษาลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของสมาชิกสภาท้องถิ่นสอง
ประเภท คือ สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ว่ามีลักษณะเป็น
อย่างไร รวมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลของสมาชิกสภาท้องถิ่น กับ
ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งสองประเภท มี
ค่านิยมแบบเสรีนิยมและอำนาจนิยม ในระดับปานกลางแต่เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างพบว่า
สมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งสองประเภทมีค่านิยมแบบเสรีนิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 ส่วนค่านิยมแบบอำนาจนิยมไม่พบความแตกต่าง 2) สมาชิกสภาท้องถิ่นทุก
ระดับอายุ ทุกระดับการศึกษา ทุกอาชีพ และสังกัดองค์การปกครองท้องถิ่นทุกประเภท มี
คะแนนเฉลี่ยของค่านิยมแบบเสรีนิยมมากกว่าอำนาจนิยม 3) อายุ การศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์
ทางสถิติกับค่านิยมแบบเสรีนิยม และอำนาจนิยม ส่วนอาชีพไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ
ค่านิยมแบบเสรีนิยม แต่มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับค่านิยมแบบอำนาจ
นิยม และประเภทการสังกัดองค์การปกครองท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ
0.01 กับค่านิยมแบบเสรีนิยม แต่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับค่านิยมแบบอำนาจนิยม

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ จะศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม
นักการเมืองท้องถิ่นที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่ม
นักการเมืองท้องถิ่นที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมุ่ง
ศึกษารูปแบบและลักษณะของการปฏิสัมพันธ์โดยแยกเป็นการปฏิสัมพันธ์ก่อนได้รับ
เลือกตั้งและหลังได้รับเลือกตั้งจากนั้นจะศึกษากลยุทธ์ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ว่ามีกลยุทธ์
อะไรบ้าง ทั้งก่อนได้รับเลือกตั้งและหลังได้รับเลือกตั้ง รวมทั้งต้องการศึกษาว่า ผลที่ตามมา
จากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนที่มีต่อท้องถิ่นก่อนและหลัง
ได้รับเลือกตั้งเป็นอย่างไร ดังกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้



แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย